

Mesura de govern de participació ciutadana

Informe de la sessió amb entitats expertes en innovació democràtica

Participants: 5

1. Objectius i desenvolupament

La sessió amb entitats expertes en innovació democràtica s'emmarca en el conjunt de trobades sectorials impulsades per la *Fundació Ferrer i Guàrdia* en el marc del procés participatiu per a l'elaboració de la *Mesura de Govern de Participació Ciutadana 2025-2027* de l'Ajuntament de Barcelona.

L'objectiu de la trobada era **analitzar els principals reptes i oportunitats de la innovació democràtica a la ciutat**, així com **recollir propostes per a la millora dels espais, canals i eines de participació** que permetin consolidar un model més obert, deliberatiu i tecnològicament sobirà.

En particular, la sessió buscava:

- **Diagnosticar** l'estat actual de la participació ciutadana a Barcelona des de la perspectiva de la innovació democràtica.
- **Identificar** barreres, mancances i bones pràctiques en l'ús de la tecnologia i els espais de deliberació.
- **Explorar** noves fórmules de participació i deliberació que permetin connectar amb perfils poc representats, especialment joves i ciutadania no organitzada.
- **Proposar** accions concretes a curt termini (2025-2027) i línies estratègiques a mig termini (horitzó 2030).

La sessió es va estructurar en tres moments principals:

1. **Introducció i contextualització**, a càrrec de l'equip tècnic de la Fundació Ferrer i Guàrdia, per explicar els objectius generals de la Mesura de Govern i els tres eixos de treball: participació oberta, participació diversa i participació innovadora.
2. **Diagnosi compartida**, on les entitats participants van identificar els principals reptes actuals en matèria de participació i innovació democràtica, tant en l'àmbit institucional com en el social i tecnològic.
3. **Debat propositiu i mirada estratègica**, orientat a generar idees d'actuacions concretes per al proper mandat i línies de futur cap al 2030.

El debat, conduït de manera oberta i participativa, va permetre **contrastar visions i experiències** d'organitzacions amb trajectòries diverses, posant en comú **tensions, aprenentatges i propostes** sobre el futur de la innovació democràtica a Barcelona.

2. Principals temes tractats

Les aportacions realitzades durant la sessió van permetre identificar diversos **reptes estructurals i oportunitats emergents** en l'àmbit de la innovació democràtica a Barcelona. Els debats es van articular al voltant de cinc grans blocs temàtics que resumeixen les idees principals compartides per les entitats participants.

2.1. Reptes actuals de la innovació democràtica

Les entitats van coincidir a assenyalar que, malgrat els avenços dels darrers anys, la participació ciutadana en general parteix d'un context de **desconnexió creixent entre institucions i ciutadania**, especialment entre els col·lectius més joves. Aquesta distància s'expressa tant en la **manca de confiança** en les institucions com en la **pèrdua de centralitat dels espais institucionals** com a canals d'incidència.

També es va destacar l'existència d'un **cert cansament participatiu** en els sectors més actius. Les entitats van apuntar que aquesta situació pot conduir a una participació més reactiva o simbòlica, allunyada de la deliberació i la cocreació.

Finalment, es va remarcar la importància de **reconnectar la participació amb els grans reptes urbans** —com l'habitatge, la transició ecològica, la turistificació o el model econòmic, ja que sovint els processos participatius se centren en qüestions de caràcter molt local, sense vincular-se a les polítiques públiques estratègiques de major impacte.

2.2. Diversitat, joves i noves esferes de participació

Un dels temes centrals del debat va ser la **dificultat per incorporar els joves i altres perfils infrarepresentats** als espais de participació institucional. Les entitats van advertir que **els canals tradicionals no responen a les formes actuals de socialització i expressió política dels joves**, que sovint es mouen en **espais digitals no institucionals**, com xarxes socials o comunitats en línia governades per lògiques privades.

Aquesta situació planteja el repte de **repensar què entenem per participació**, reconeixent com a legítimes altres formes d'implicació ciutadana que ja existeixen fora dels canals convencionals. També es va insistir en la necessitat d'**impulsar una educació democràtica i deliberativa** des de les primeres etapes educatives, treballant la capacitat de diàleg, escolta i reflexió col·lectiva com a competències cíviques essencials.

Finalment, es va subratllar la importància de **combatre la polarització i la desinformació** derivades dels entorns digitals, fomentant espais comuns de trobada que permetin **reconstruir vincles comunitaris i diàlegs intergeneracionals**.

2.3. Infraestructures digitals i sobirania tecnològica

Un altre dels eixos clau del debat va ser la **necessitat de reforçar la sobirania tecnològica de l'Ajuntament** i de desenvolupar **infraestructures democràtiques pròpies** basades en programari lliure i tecnologies ètiques.

Les entitats van coincidir que la dependència de grans corporacions tecnològiques **limita la capacitat d'incidència, transparència i autonomia democràtica**. Es va posar com a exemple positiu el cas de **Decidim**, i es va proposar estendre aquest model a altres àmbits, com ara plataformes de debat, comunicació o contingut audiovisual públic.

En aquest sentit, es va identificar el potencial que té l'Ajuntament de Barcelona per esdevenir **exemple i d'agent actiu** en la promoció de les tecnologies amb criteris ètic, socials i de codi obert, tant dins de la pròpia administració com en els serveis públics o projectes en col·laboració amb entitats ciutadanes.

També es va proposar aprofitar **xarxes i equipaments públics ja existents**, com la **xarxa de biblioteques municipals**, per convertir-los en **espais de deliberació i formació digital democràtica**, vinculant-hi activitats d'alfabetització digital, cocreació i debat ciutadà.

2.4. Cultura deliberativa i qualitat democràtica

Les persones participants van coincidir en la necessitat de **revaloritzar la deliberació com a nucli de la participació democràtica**, superant models centrats únicament en la consulta o la votació. Es va assenyalar que els espais actuals tendeixen a fomentar una **participació individual i competitiva**, més orientada a defensar interessos particulars que a construir propostes col·lectives.

Diverses entitats van plantejar que cal **generar una nova cultura participativa** basada en la **escolta activa, la diversitat de veus i la celebració del desacord**, entès com a expressió de pluralitat democràtica. En aquest sentit, es va remarcar que **no cal forçar consensos**, sinó crear espais on la diferència pugui expressar-se de manera constructiva i respectuosa.

Aquesta cultura deliberativa hauria d'anar acompanyada d'un **procés d'alfabetització democràtica** sostingut, orientat a reforçar el pensament crític, el respecte a la diversitat i la corresponsabilitat col·lectiva en la presa de decisions públiques.

2.5. Innovació i tecnologies emergents (IA i participació)

Finalment, es va obrir un debat sobre el **paper de la intel·ligència artificial (IA)** en el futur de la participació ciutadana. Les entitats van coincidir a fixar **línies vermelles ètiques** que evitin que aquestes tecnologies **substitueixin la deliberació o la creativitat humana**, però van reconèixer també el seu potencial en determinats àmbits.

Es van destacar possibles usos positius, com ara:

- la **gestió i síntesi de grans volums d'informació** en processos participatius,
- la **traducció automàtica i simplificació de llenguatges administratius**,
- o la **reducció de la càrrega cognitiva** per facilitar l'accés a la informació a persones amb menys competències digitals.

També es va subratllar la importància que aquestes aplicacions **es desenvolupin des d'una lògica pública i oberta**, garantint la **transparència, la seguretat de les dades i la inclusió social**. En aquest sentit, es va proposar que Barcelona **explori el desenvolupament de models d'IA pròpies i sobiranes**, vinculades a infraestructures democràtiques ja existents com Decidim.

3. *Conclusions i propostes*

La sessió amb entitats expertes en innovació democràtica va posar de relleu el reconeixement dels avenços assolits en els darrers anys, especialment amb el desplegament del *Decidim* i la consolidació de la cultura participativa, les entitats van coincidir que **cal un nou impuls capaç de respondre als reptes socials i tecnològics actuals**.

En primer lloc, es destaca la importància d'**ampliar la mirada sobre què entenem per participació**, incorporant formes d'implicació ciutadana que tenen lloc fora dels espais institucionals, especialment en l'àmbit digital i comunitari. Aquesta ampliació implica **reconèixer la pluralitat de pràctiques participatives** i desenvolupar mecanismes més flexibles i accessibles per integrar-les dins del sistema públic de participació.

En segon lloc, les entitats coincideixen que **l'enfortiment de la democràcia local passa per una aposta decidida per la sobirania tecnològica**, que permeti a l'Ajuntament **garantir autonomia, transparència i sostenibilitat en la gestió de dades i plataformes digitals**. En aquest sentit, es proposa **impulsar una estratègia municipal de tecnologies democràtiques**, basada en el programari lliure, els criteris ètics i la col·laboració amb l'ecosistema local de recerca i innovació social.

En tercer lloc, es considera prioritari **fomentar una cultura deliberativa i comunitària**, que superi les dinàmiques competitives o de confrontació i posi al centre **la construcció col·lectiva, la diversitat de veus i l'aprenentatge mutu**. Per assolir-ho, es proposa **impulsar programes d'alfabetització democràtica** des de l'àmbit educatiu i cultural, promovent la deliberació com a pràctica quotidiana i com a competència ciutadana fonamental.

A curt termini (2025-2027), es recomana **experimentar amb formats pilot** que posin en pràctica aquestes noves aproximacions:

- **Assemblees ciutadanes per sorteig o deliberació mixta**, combinant espais presencials i digitals.
- **Programes d'innovació democràtica als barris**, aprofitant equipaments com biblioteques, casals o espais comunitaris.
- **Plataformes digitals pròpies** per a la deliberació i cocreació de propostes, en connexió amb Decidim i altres eines municipals.

A mig termini (horitzó 2030), les entitats apunten cap a la consolidació d'un **ecosistema de democràcia digital pública**, que integri infraestructures, educació i cultura democràtica. Aquest ecosistema hauria de situar Barcelona com **referent europeu en innovació democràtica**, capaç de combinar **participació inclusiva, tecnologies obertes i qualitat deliberativa** al servei del bé comú.